

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palkkaturvalain, merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi palkkaturvalakia, merimiesten palkkaturvalakia ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia. Esityksen mukaan palkkaturvaa koskeviin lakeihin tehtäisiin muutokset, jotka olisivat tarpeen työntekijöiden riittävän oikeusvarmuuden varmistamiseksi, jotta palkkaturvajärjestelmä ei muodostuisi työmarkkinajärjestöjen tekemässä kilpailukyky sopimuksessa tarkoitettujen selviytymissopimusten esteeksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia, joiden perusteella palkkaturvaviranomaisella olisi mahdollisuus hyödyntää Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1 Kilpailukyky sopimuksen edellyttämät muutokset

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt sopivat 29 päivänä helmikuuta 2016 kilpailukyky sopimuksesta, jonka tavoitteena on parantaa suomalaisen työn ja yritysten kilpailukykyä, lisätä talouskasvua, luoda uusia työpaikkoja, tukea julkisen talouden sopeuttamista ja edistää paikallista sopimista työ- ja virkaehtosopimusten kautta.

Sopimuksen mukaan keskusjärjestöt pitävät tärkeänä, että työehtosopimusosapuolet neuvottelevat siitä, miten paikallisen sopimisen edellytyksiä voidaan lisätä alakohtaisissa työehtosopimuksissa. Yhtenä paikallisesti sovittavana asiana, josta työehtosopimukseen tulisi määräyksiä, olisivat niin sanotut selviytymislausekkeet. Selviytymislauseke koskisi työehtojen sopeuttamista tilanteessa, jossa työnantajan taloudelliset vaikeudet voisivat johtaa työvoiman käytön vähentämiseen. Selviytymislausekkeen nojalla tehtävän selviytymissopimuksen tavoitteena olisi työnantajan toiminnan ja työpaikkojen turvaaminen.

Kilpailukyky sopimuksessa tarkoitettujen selviytymissopimukset merkitsisivät sitä, että työehtosopimuksissa määriteltäisiin, millä edellytyksillä selviytymissopimuksen voisi paikallisesti tehdä ja mistä sopeuttamistoimista siinä voitaisiin sopia. Lisäksi työehtosopimuksessa voisi olla sopimismenettelyä koskevia määräyksiä. Tiivistetysti kysymys olisi järjestelystä, jossa työntekijät luopuvat jostakin taloudellisesta edusta tai siirtävät sen maksupäivää, jotta turvataan yrityksen toimintaedellytykset ja vältetään työpaikkojen vähentämiseltä. Kysymys voisi olla esimerkiksi lomarahasta tai palkan määräaikaisesta alentamisesta tai saatavan eräpäivän siirrosta.

Keskusjärjestöt esittävät sopimuksessaan toteutettavaksi tarpeelliset lainsäädäntömuutokset, jotta työntekijän työttömyysturvan ja palkkaturvan taso määräytyy mahdollista selviytymissopimusta edeltävän tason mukaan. Kirjaus selviytymissopimusta edeltävän tason säilymisestä on koskenut erityisesti työttömyysturvaa. Palkkaturvan tehtävänä on turvata työntekijän työsuhteeseen perustuvat saatavat eli saatavat, joita työnantaja ei ole työntekijälleen pystynyt maksamaan. Palkkaturvan taso riippuu siten työntekijän työsuhteeseen perustuvien palkkasaa-

HE 196/2016 vp

tavien määrästä. Toisin sanoen palkkaturvan taso ei määräydy palkkaturvaa koskevassa lainsäädännössä, vaan se perustuu pääosin työehtosopimuksiin ja työsopimuksiin.

Jos selviytymissopimuksessa on sovittu palkan määräaikaisesta alentamisesta, riippuu sopimuksen sisällöstä, voiko palkan alkuperäinen taso joissakin tilanteissa palautua jo ennen sopimuksen määräajan päättymistä. Selviytymissopimuksessa saatetaan sopia esimerkiksi siitä, että sen voimassaolo päättyy ennaikaisesti, jos työnantaja laiminlyö palkanmaksun. Siviilioikeudellisesti pätevä ehto palkkatason palautumisesta sitoo myös palkkaturvaa, jollei kysymys ole sellaisesta epäasiallisesta sopimuksesta tai järjestelystä, joka on tehty yksinomaan palkkaturvan saamiseksi.

Palkkaturvana saatetaan hakea saatavia, joista osa kohdistuu selviytymissopimuksen voimassaoloaikaan ja osa sen jälkeiseen aikaan. Palkkaturva maksetaan lähtökohtaisesti työsuhteessa kulloinkin noudatettavana olevan palkkatason mukaisesti, jollei sopimuksen pätevydestä tai väärinkäytöksiä koskevasta säännöksestä muuta johdu.

Selviytymissopimuksia koskevat normaalit sopimusoikeudelliset periaatteet. Siten on huomionarvoista, että sopimusehto palkkatason palautumisesta tai selviytymissopimuksen purkautumisesta voi olla pätemätön esimerkiksi sen vuoksi, että se on tehty konkurssin varalta ja se loukkaisi velkojien etua (katso KKO 1995:35 ja 1985 II 104). Jos ehtoa on pidettävä sanottulla tavalla pätemättömänä, palkkaturvaviranomainen ei hyväksyisi palkkatason palautumista.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia, joilla vaikutettaisiin palkkaturvan tasoon selviytymissopimuksen päättymisen jälkeen. Tältä osin nojaututaan yllä kuvattuihin voimassa oleviin periaatteisiin. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin muita muutoksia, joiden tavoitteena on varmistaa se, ettei työntekijöiden asema palkkaturvassa heikentyisi selviytymissopimukseen sitoutumisen vuoksi. Muussa tapauksessa palkkaturvajärjestelmä voisi muodostua selviytymissopimusten tekemisen rajoitteeksi.

Voimassa olevaan palkkaturvalainsäädäntöön liittyy kaksi piirrettä, jotka saattavat rajoittaa selviytymissopimusten yleistymistä. Ensinnäkin eräpäivän siirtoa koskevien sopimusten ei aina ole katsottu sitovan palkkaturvaviranomaista. Toiseksi epävarmuutta luo kysymys siitä, voisiko selviytymissopimukseen sitoutuminen ilmentää sellaista tietoutta työnantajan maksuvaikeuksista, joka olisi oleellista palkkaturvalain 8 §:n 4 momentin soveltuvuutta arvioitaessa. Kyseisen lainkohdan mukaan palkkaturva voidaan evätä, jos työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

Saatavan eräpäivän siirtämisen suhde palkkaturvan määräaikaan

Palkkaturvalain 5 §:n mukaan saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Saatavan eräpäivä määräytyy työlainsäädännön, työehtosopimuksen tai työsopimuksen perusteella. On jossakin määrin tulkinnanvaraista, missä määrin työnantajan ja työntekijän välinen sopimus eräpäivän siirtämisestä sitoo palkkaturvaviranomaista etenkin silloin, kun sopimus tehdään työnantajan olemassa olevien tai odotettavissa olevien maksuvaikeuksien vuoksi. Jos selviytymissopimuksessa olisi sovittu saatavan eräpäivän siirtämisestä, kysymys olisi juuri tällaisesta tilanteesta.

Työntekijöiden oikeusvarmuuden lisäämiseksi palkkaturvalain 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa selkeytettäisiin palkkaturvaviranomaisen suhtautumista eräpäivän siirtoa koskeviin sopimuksiin.

Saatavan eräpäivän siirtoa koskeva sopimus sitoisi palkkaturvaviranomaista, jos siirrosta olisi sovittu ennen saatavan erääntymistä ja sopimus olisi sitova työnantajan ja työntekijän välisessä suhteessa. Saatavan eräpäivä voi määräytyä pakottavasti työlainsäädännön tai työehtosopimuksen perusteella. Jos eräpäivän siirrosta olisi sovittu pakottavan lainsäädännön tai työehtosopimuksen vastaisesti, sopimus olisi mitätön, eikä se sitoisi myöskään palkkaturvaviranomaista.

Jotta eräpäivän siirtoa koskeva sopimus sitoisi palkkaturvaa, edellyttäisi lisäksi sitä, että sopimus olisi tehty kirjallisesti tai eräpäivän siirto olisi muutoin todennettavissa. Vaikka eräpäivän siirto työntekijän ja työnantajan välisessä suhteessa voidaan tehdä vapaamuotoisesti, palkkaturvan määräajan kannalta on välttämätöntä edellyttää kirjallista muotoa tai sitä, että eräpäivän siirto voidaan muutoin todentaa. Todentaminen voisi tapahtua millä tahansa selvityksellä, jonka perusteella eräpäivän siirron voidaan luotettavasti katsoa toteutuneen. Kysymys voisi olla esimerkiksi siitä, että kolmas osapuoli, kuten ulkopuolinen palkanlaskija tai tilitoimisto, pystyy vahvistamaan eräpäivän siirron tapahtuneen.

Kilpailukyky sopimuksessa tarkoitetuilla selviytymissopimuksilla sovittaisiin eräpäivän siirtämisestä lainsäädännön ja työehtosopimuksen puitteissa. Lisäksi selviytymissopimukset tehtäisiin käytännössä kirjallisina, vaikka laissa niille ei ole asetettu muotovaatimuksia. Näin ollen palkkaturvassa hyväksyttäisiin selviytymissopimukseen perustuva eräpäivän siirtäminen.

Merimiesten palkkaturvalaissa ei säädetä kolmen kuukauden määräajasta. Sen sijaan saatavaa on haettava palkkaturvana merilain (674/1994) 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaisen meripanttioikeuden voimassa ollessa. Kun meripanttioikeus on voimassa vuoden saatavan syntymisestä, tulisi merimiehen palkkaturvaa hakea vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Koska työntekijän saatava siirtyy palkkaturvapäätöksellä valtiolle, on valtion maksunsaannin mahdollistamiseksi edelleen edellytettävä, että saatavaa on haettava meripanttioikeuden ollessa voimassa. Tämän vuoksi merimiesten palkkaturvalakia ei ehdoteta tältä osin muutettavaksi.

Työntekijän tietoisuus työnantajan maksuvaikeuksista

Palkkaturvalain 8 §:n ja merimiesten palkkaturvalain 7 §:n mukaan palkkaturva voidaan evätä, jos työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan. Kyseiset säännökset on tarkoitettu estämään tilanteita, joissa työntekijä jatkaa työntekoaan työnantajansa palveluksessa, vaikka työsuhteesta johtuvien saatavien maksaminen on laiminlyöty pidemmältä ajalta. Työnteon jatkaminen tällaisessa tilanteessa kasvattaisi palkkaturvan piiriin kuuluvien maksamattomien saatavien määrää. Tarkoituksena ei ole, että työntekijä voisi jatkaa työntekoaan tietoisesti palkkaturvajärjestelmän kustannuksella.

Palkansaajien keskusjärjestöjen huolena on, että palkkaturvaviranomainen saattaisi pitää selviytymissopimusta osoituksena siitä, että työntekijät ovat tienneet työnantajansa heikosta taloudellisesta tilanteesta ja ovat siitä huolimatta jatkaneet työntekoaan. Tällöin työntekijöiden sitoutuminen selviytymissopimukseen voisi myöhemmin estää palkkaturvan saamisen.

Käytännössä lainkohtia on sovellettu tilanteissa, joissa palkkoja on jätetty maksamatta usean kuukauden ajalta. Lainkohdissa ei ole kuitenkaan tarkemmin kuvattu, millä perusteella työntekijälle on katsottava syntyvän tietoisuus siitä, ettei työnantaja kykene jatkossakaan suoriutumaan palkanmaksustaan.

Oikeusvarmuuden lisäämiseksi esityksessä ehdotetaan palkkaturvalain 8 §:n 1 momentin 4 kohtaa ja merimiesten palkkaturvalain 7 §:n 1 momentin 4 kohtaa muutettavaksi siten, että

työnteon jatkamista työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa pidettäisiin väärinkäytöksenä vain silloin, kun työntekijän on täytynyt tietää palkanmaksuun liittyvien laiminlyöntien perusteella, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan. Selviytymissopimuksen so-
pimisen perusteella syntynyt tietoisuus työnantajan talousvaikeuksista ei siten olisi merkityk-
sellistä lainkohtaa tulkittaessa. Muutoin lainkohtaa tulkittaisiin kuten nykyisin (katso HE
219/2009 vp.). Lainmuutos ei estäisi myöskään väärinkäytösten torjuntaan liittyvien muiden
säännösten soveltamista, jos selviytymissopimus on tehty lähinnä palkkaturvan saamiseksi il-
man, että sopimuksen tarkoituksena olisi todellinen pyrkimys yrityksen toimintaedellytysten
turvaamiseen ja työpaikkojen säilymiseen.

1.2 Viranomaistiedon hyödyntäminen palkkaturvassa

Palkkaturvalain 28 §:n 2 momentissa ja merimiesten palkkaturvalain 26 §:n 2 momentissa
säädetään viranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella
on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten
estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläke-
laitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeino-
toimistoilta palkkaturvahakemuksen käsittelyä varten välttämättömät tiedot.

Palkkaturvaviranomainen käyttää tiedonsaantioikeuttaan palkkaturvan saamisen edellytysten
selvittämiseksi. Eniten tiedonsaantioikeutta tarvitaan työnantajan maksukyvyttömyyden to-
teamiseksi, joka on yksi palkkaturvan maksamisen edellytyksistä. Tässä tarkoituksessa työn-
antajasta tehdään kyselyt veroviranomaiselle ja ulosottoviranomaiselle. Kyselyitä tehdään
kummallekin arviolta 3 000 kappaletta vuodessa. Kyselyiden ja vastausten käsittely merkitsee
vuositasolla noin 12 000 toimenpidettä. Lisäksi kyselyt aiheuttavat työtä muissa viranomaisis-
sa.

Tiedonsaantioikeuksia käytetään myös palkkaturva-asian muuhun selvittämiseen. On hyvin
yleistä, etteivät työnantajat tai näiden edustajat vastaa palkkaturvaviranomaisen tekemiin tie-
dusteluihin. Usein työnantajien edustajia ei edes tavoiteta. Tiedonsaantioikeuksia hyödyntä-
mällä pyritään selvittämään, onko hakemus kohdistettu oikeaan työnantajaan ja ovatko saata-
vat perusteeltaan ja määrältään oikeita. Lisäksi viranomaistiedon avulla pyritään selvittämään
mahdollisia väärinkäytöksiä.

Valtioneuvosto antoi 28 päivänä huhtikuuta 2016 periaatepäätöksen kansalliseksi harmaan ta-
louden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi vuosille 2016—2020. Talousrikostorjun-
nan johtoryhmä laati periaatepäätöksen edellyttämällä tavalla erillisen harmaan talouden ja ta-
lousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman. Toimenpideohjelma hyväksyttiin talouspo-
liittisessa ministerivaliokunnassa 7 päivänä kesäkuuta 2016.

Toimenpideohjelman mukaan tavoitteena on muun muassa edelleen kehittää viranomaisten
välistä tietojenvaihtoa. Toimenpideohjelmassa mainitaan palkkaturvaviranomainen esimerkki-
nä viranomaisesta, jonka osalta harmaan talouden torjuntaan liittyvät toimivaltuudet ja tietojen
vaihtoa koskevien säännösten muutostarpeet tulisi selvittää.

Työ- ja elinkeinoministeriö, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-
keskus) sekä Harmaan talouden selvitysyksikkö kävivät lävitse palkkaturvaviranomaisen tietoi-
tarpeita ja tässä yhteydessä todettiin, että palkkaturvaviranomainen hyötyisi merkittävästi
Harmaan talouden selvitysyksikön palveluista ja erityisesti velvoitteidenhoitoselvityksistä.
Käytännössä velvoitteidenhoitoselvitykset korvaisivat suuren osan palkkaturvaviranomaisen
tekemistä viranomaiskyselyistä ja muista tietopyynnöistä.

Velvoitteidenhoitoselvitys on tuoteistettu kooste ajantasaisista viranomaistiedoista. Suurin osa selvityksen tietoeristä on selvityksen kohteen itsensä viranomaisille ilmoittamaa tietoa. Velvoitteidenhoitoselvityksiä laaditaan organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä. Selvityksestä saa kokonaiskuvan kohteen toiminnasta, velvoitteiden hoidosta, taloudesta ja kytkennöistä. Selvitykset sisältävät jossakin määrin tietoa myös ilmoitetusta palkanmaksusta ja työnantajan palveluksessa työskentelevistä työntekijöistä. Tiedot luovutetaan käytännössä teknisen käyttöyhteyden välillä, mikä merkitsee hallinnollisen työn vähentymistä sekä palkkaturvaviranomaisessa että muissa viranomaisissa.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 17 kohta, jonka nojalla velvoitteidenhoitoselvitys laadittaisiin myös palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain täytäntöönpanoa varten. Muutoksen jälkeen palkkaturvaviranomainen voisi saada velvoitteidenhoitoselvityksessä suurimman osan tarvitsemastaan viranomaistiedosta. Palkkaturvaviranomaisen saamien tietojen kattavuus ja sisältö määräytyisivät palkkaturvalain 28 §:n 2 momentin ja merimiesten palkkaturvalain 26 §:n 2 momentin mukaisesti.

Palkkaturvalain 28 §:n 2 momentissa ja merimiesten palkkaturvalain 26 §:n 2 momentissa luetellaan viranomaiset, joilta palkkaturvaviranomaisella on oikeus saada salassapitoa koskevien säännösten estämättä palkkaturvahakemuksen käsittelyä varten välttämättömät tiedot. Lainkohtia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojensaantioikeus koskisi hakemuksen käsittelyn sijasta lain täytäntöönpanoa. Laajennus koskisi käytännössä palkkaturvaviranomaisen erikseen tekemiä maksuvelvollisuutta koskevia päätöksiä, muutoksenhakua sekä saatavan perintätehtävää. Laajennus on tarpeen, jotta palkkaturvaviranomaisella olisi oikeus saada velvoitteidenhoitoselvityksiä myös näitä lain täytäntöönpanoon liittyviä toimenpiteitä varten.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös erityinen maininta siitä, että tiedot ovat saatavissa teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia valtion talousarvioon.

Hakemuksen määräaika ja väärinkäytösten estämistä koskeviin säännöksiin tehtävät muutokset lisäävät oikeusvarmuutta siten, että selviytymissopimukseen liittyminen ei heikennä työntekijän asemaa palkkaturvassa, jos työnantaja kaikesta huolimatta lopulta päätty maksukyvyttömäksi. Muussa tapauksessa palkkaturvajärjestelmä voisi heikentää työnantajien ja työntekijöiden mahdollisuuksia sopia selviytymissopimuksista.

Palkkaturvaviranomaisen mahdollisuus saada velvoitteidenhoitoselvityksiä vähentäisi hallinnollista työtä. Lisäksi se parantaisi palkkaturvaviranomaisen mahdollisuuksia selvittää mahdollisia väärinkäytöksiä ja tukisi harmaan talouden torjuntaa.

3 Asian valmistelu

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt sopivat kilpailukyky sopimuksessaan, että paikallisen sopimisen edellytyksiä tulisi lisätä ja yhtenä paikallisen sopimisen kohteena olisivat selviytymissopimukset. Keskusjärjestöt ehdottivat toteutettavaksi myös tarpeelliset lainsäädäntömuutokset muun muassa palkkaturvalakiin. Tämä esitys koskee näitä muutoksia.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitysluonnosta on käsitelty työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa kolmikantaisessa palkkaturva-asiain neuvottelukun-

HE 196/2016 vp

nassa, jossa ovat edustettuna työmarkkinoiden keskusjärjestöt. Esitysluonnosta on merimiesten palkkaturvalakiin ehdotettujen muutosten osalta käsitelty työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivassa merimiesasiain neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä merenkulkualan työnantaja- ja työntekijäjärjestöt.

Esitysluonnos on ollut lausuntokierroksella. Lausuntoaika oli tavanomaista lyhyempi (neljä viikkoa), koska hanke käynnistyi vasta kilpailukykysovimuksen synnyttyä, ja lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Lausunnon antoivat oikeusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Uudenmaan ELY-keskus, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö, palkansaajien keskusjärjestöt (SAK ry:n, STTK ry:n ja Akava ry:n yhteinen lausunto), Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Varustamot ry, Suomen Yrittäjät ry ja Suomen Asianajajaliitto ry.

Yleisesti lausuntopalautteessa suhtauduttiin ehdotettuihin muutoksiin myönteisesti, ja lausuntopalautteessa esitetyt muutosehdotukset olivat vähäisiä.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa ovat käsiteltävinä hallituksen esitykset HE 77/2016 vp., HE 108/2016 vp. ja HE 114/2016 vp., joihin kaikkiin liittyy ehdotus Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Mainittua pykälää ehdotetaan muutettavaksi myös tällä esityksellä. Ehdotukset on tarvittaessa sovitettava yhteen.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

palkkaturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palkkaturvalain (866/1998) 5 §, 8 §:n 1 momentti ja 28 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentti ja 28 §:n 2 momentti laissa 1633/2009, seuraavasti:

5 §

Hakemuksen määräaika

Saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta tai hyvitystä, jolla ei ole erityistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tai vaikiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitun sopimuksen tekemisestä.

Saatavan eräpäivän siirtoa koskeva sopimus sitoo palkkaturvaviranomaista, jos sopimus on tehty ennen saatavan erääntymistä, ja se on sitova työnantajan ja työntekijän välisessä suhteessa. Lisäksi edellytetään, että sopimus on tehty kirjallisesti tai eräpäivän siirto on muutoin todennettavissa.

8 §

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

- 1) työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;
- 2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;
- 3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturvana samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;
- 4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on palkanmaksuun liittyvien laiminlyöntien perusteella täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

28 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta lain täytäntöönpanoa varten

välttämättömät tiedot. Tiedot on oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 7 §:n 1 momentti ja 26 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1633/2009, seuraavasti:

7 §

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

- 1) työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;
- 2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;
- 3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturvana samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;
- 4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on palkanmaksuun liittyvien laiminlyöntien perusteella täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

26 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta lain täytäntöönpanoa varten välttämättömät tiedot. Tiedot on oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, sekä
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, uusi 17 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvitysten käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

-
- 16) työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;
- 17) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) täytäntöönpanoa.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2016

Pääministerin estyneenä ollessa, kunta- ja uudistusministeri

Anu Vehviläinen

Puolustusministeri Jussi Niinistö

1.

Laki

palkkaturvalain muuttamisesta

muutetaan palkkaturvalain (866/1998) 5 §, 8 §:n 1 momentti ja 28 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 1 momentti ja 28 §:n 2 momentti laissa 1633/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Hakemuksen määräaika

Hakemuksen määräaika

Saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta tai hyvitystä, jolla ei ole erityistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tai vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitun sopimuksen tekemisestä.

Saatavaa on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa sen erääntymisestä. Lakiin tai sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausta tai hyvitystä, jolla ei ole erityistä eräpäivää, on haettava palkkaturvana kolmen kuukauden kuluessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tai vakiintunutta työmarkkinakäytäntöä noudattaen solmitun sopimuksen tekemisestä.

Saatavan eräpäivän siirtoa koskeva sopimus sitoo palkkaturvaviranomaista, jos sopimus on tehty ennen saatavan erääntymistä, ja se on sitova työnantajan ja työntekijän välisessä suhteessa. Lisäksi edellytetään, että sopimus on tehty kirjallisesti tai eräpäivän siirto on muutoin todennettavissa.

8 §

8 §

Väärinkäytösten estäminen

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

1) työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;

2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;

3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturva-

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

1) työntekijän saatava perustuu sopimukseen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;

2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;

3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturva-

HE 196/2016 vp

Voimassa oleva laki

na samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;
4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

28 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta palkkaturvahakemuksen käsittelyä varten välttämättömät tiedot.

Ehdotus

na samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;
4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on *palkanmaksuun liittyvien laiminlyöntien perusteella* täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

28 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta *lain täytäntöönpanoa* varten välttämättömät tiedot. *Tiedot on oikeus saada myös teknisen käyttöyhteiden avulla tai muutoin sähköisesti.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

merimiesten palkkaturvalain 7 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 7 §:n 1 momentti ja 26 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1633/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

1) työntekijän saatava perustuu sopimuk-

Ehdotus

7 §

Väärinkäytösten estäminen

Palkkaturvaviranomaisella on perustellusta syystä oikeus evätä palkkaturva tai harkita maksettavan palkkaturvan määrä seuraavissa tilanteissa:

1) työntekijän saatava perustuu sopimuk-

HE 196/2016 vp

Voimassa oleva laki

seen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;

2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;

3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturvana samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;

4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

26 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta palkkaturvahakemuksen käsittelyä varten välttämättömät tiedot.

Ehdotus

seen tai järjestelyyn, joka on ilmeisesti tehty palkkaturvan saamiseksi;

2) palkkaturvana haettu saatava on ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä tehtyyn työhön ja muihin olosuhteisiin nähden voidaan pitää kohtuullisena;

3) työntekijä hakee toistuvasti palkkaturvana samaan työnantajaan kohdistuvia saatavia;

4) työntekijä on jatkanut työsuhteessa vielä senkin jälkeen, kun hänen on *palkanmaksuun liittyvien laiminlyöntien perusteella* täytynyt tietää, ettei työnantaja kykene suoriutumaan palkanmaksustaan.

26 §

Tiedonsaanti ja virka-apu

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus saada maksutta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä veroviranomaisilta, ulosottoviranomaisilta, työsuojeluviranomaisilta, Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläkelaitoksilta, työttömyyskassoilta ja työ- ja elinkeinotoimistoilta *lain täytäntöönpanoa* varten välttämättömät tiedot. *Tiedot on oikeus saada myös teknisen käyttöyhdyden avulla tai muutoin sähköisesti.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, sekä
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, uusi 17 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Velvoitteidenhoitoselvitysten käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitysten käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;

17) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .